

z roku 1925, str. 97, 98). Mayr I., str. 58—59, Krčmář, Právo občanské, všeob. část, str. 116—117, a k tomuto názoru se přiklání též osnova občanského zákoníka pro Československou republiku v §§ 18 a násl. Ale, i když se vychází z názoru, že ustanovení § 300 obč. zák. jest dosud platným právním předpisem, ač jest vybudován na t. zv. statutární theorii, kterou nová nauka považuje za zastaralou, překonanou a nevyhovující, jest přece souhlasiti s odvolacím soudem v tom, že otázku, zda nabytí žalobce vlastnického práva ke sporným věcem, jest posuzovati podle právního řádu platného v tuzemsku. Doslovu druhé věty § 300 obč. zák., že všeliké jiné věci, než věci nemovité, podléhají stejným zákonům jako osoba jejich vlastníka, jest totiž rozuměti tak, že se tu myslí na zákony státu, jehož občanem jest dosavadní vlastník movitých věcí, a to jistě aspoň potud, pokud jde o tuzemského vlastníka (§ 4 obč. zák.). V tomto smyslu vykládá ono ustanovení zejména Stubenrauchův komentář (8. vydání z roku 1902), kde se praví na str. 371: »Ist aber der Eigentümer der beweglichen Sache unbestritten bekannt, dann sind alle Rechtsverhältnisse bezüglich derselben, wenn der Eigentümer österreichischer Staatsbürger ist, unbedingt nach dem österreichischen Rechte (§ 4) zu beurteilen«, — dále Steinlechner (Festschrift zur Jahrhundertfeier des A. B. G. B., II. díl, strana 73), Krčmář, Právo občanské, všeob. část, strana 109, a Tilsch-Svoboda, Občanské právo, část všeobecná (1925), strana 85. (Odchylně Unger, System I., 4. vyd. na str. 177, jenž míní, že se odvozené nabytí vlastnického práva k movitým věcem řídí právními zásadami bydliště dosavadního vlastníka). Ježto jest nesporné, že Gabriela B-ová, vlastnice sporných věcí, byla v čase úmluvy se žalobcem státní občankou československou a že věci tehdy byly a dosud jsou ve zdejším státním území, jest otázku nabytí vlastnictví žalobcem posuzovati podle práva tuzemského. Odvolací soud tak učinil a jest proto bezdůvodnou dovolatelova výtku, že posoudil věc mylně po stránce právní.

Čís. 10732.

Předpisy § 1 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., jsou velícího rázu, platí vždy a všude, jsou odňaty libovůli stran. Porušení jich má v zápětí absolutní neplatnost smlouvy, již může namítnouti nejen smluvní strana, nýbrž i osoba třetí.

Prodej koně v manželčině hospodářství nevybočuje z mezí obvyčejné správy jmění a nevyžaduje zvláštní plné moci znějící na tento druh jednání.

Byl-li kůň koupen k tahu a prodávatel se zaručil za to, že kůň jest dobrý tahoun, jest kupitel oprávněn domáhati se zrušení kupní smlouvy, trpí-li kůň netahavostí.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1931, Rv I 355/31.)

Žalobkyně koupila od manžela žalované koně. Proti žalobě o zrušení smlouvy pro vady koně a o vrácení kupní ceny namítla žalovaná nanejvýš

nedostatek pasivního oprávnění ke sporu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvod y: Jest nesporno, že koně prodal manžel žalované a že se žalovaná na prodeji koně žalobci nijak činně nesúčastnila. Žalobkyně tvrdí, že manžel žalované vydal žalobkyni na prodaného koně dobytčí pas, v němž jako držitelka zvířete uvedena jest žalovaná, a že manžel žalované ji jen zastupoval. Žalovaná namítá nedostatek pasivního oprávnění, uvádějíc, že koně před trhem, na němž byl kůň prodán žalobci, prodala svému manželovi za 2500 Kč na jeho žádost za tím účelem, by si prodejem koně něco vydělal. Prvý soudce o tomto prodeji koně žalovanou jejím manželovi nepochybuje a i odvolací soud to má za zjištěno. Jest ovšem mezi stranami nesporno, že smlouva o prodeji koně mezi žalovanou a jejím manželem nebyla uzavřena ve formě notářského spisu, jak ustanovuje § 1 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., z čehož první soudce mylně vyvozuje, že smlouva byla neplatná a že v důsledku toho byla žalovaná vlastníci koně i v době jeho prodeje straně žalující. Tato okolnost však, neplatnost smlouvy pro formální nedostatek, nemůže býti uplatňována v projednávaném případě stranou žalující, neboť smluvní strany, žalovaná a její manžel smlouvu tu uznávají za platnou, podrobujíce se jejím důsledkům, byť i postrádala formální náležitosti. Vždyť účinek smlouvy, byť i formálně vadné, pokud smluvní strany vadu tu neuplatňují, nemůže býti stranou třetí s úspěchem namítán jedné z nich, která se tímto nedostatkem nebrání a která smlouvu uznává pro sebe za závaznou, jakž jest tomu v souzeném případě, kde žalovaná i její manžel onu vzájemnou kupní smlouvu uznávají. Manžel žalované prodal žalující straně koně, aniž o tom byla řeč, že ho prodává jménem své manželky, a nebylo stranou žalující ani tvrzeno, tím méně prokázáno, že žalovaná svého muže ku prodeji koně zmocnila a že týž jednal jménem jejím, takže za prodávající stranu při obchodu se žalující stranou jest pokládati manžela žalované, nikoliv žalovanou. Na věci nemůže nic změnit ani to, že byl žalující straně vydán dobytčí pas, v němž jako držitelka koně jest uvedena žalovaná, neboť pas ten si manžel žalované vzal beze svolení své manželky, takže tato okolnost nijak nedokazuje, že žalovaná ku prodeji koně svého manžela zmocnila. An kůň byl před trhem žalovanou jejím manželovi, byť i smlouvou nemající formálních náležitostí, prodán a zmocnění, které by dokazovalo, že manžel žalované jednal jejím jménem, nebylo prokázáno, nelze míti za to, že manžel žalované prodal koně jménem a v zastoupení své manželky, takže za prodávající stranu jest pokládati proti žalobci manžela žalované. Prvý soudce bere za zjištěno, že po kupu koně jednala žalovaná spolu se svým manželem o výměně tohoto koně, a dospívá k úsudku, že tímto činem žalovaná jednání svého manžela, prodej sporného koně žalobci, schválila ve smyslu § 1016 obč. zák., takže jest žalovaná k žalobě, o níž jde, pasivně legitimována. Prvý soudce však přehlíží, že žalovaná ihned po zahájení rozepře vznesla námitku nedostatku pasivního oprávnění, kteréžto námitky se za rozepře nevzdala, a že se jednání o výměně koně dalo teprve za rozepře v lednu 1930. Z jednání toho však nelze na

schválení ve smyslu § 1016 obč. zák. usuzovati, neboť jen projev vyhovující podmínkám § 863 obč. zák., tedy projev určitý, nevzbuzující pochybností, z něhož by bylo patrné, že žalovaná sporný prodej manželem schvaluje, by mohl přicházeti v úvahu. Z toho však, že žalovaná jednala se zástupcem žalované za rozepře o smírné vyřízení věci, aniž k dojednání vůbec došlo, nelze spatřovati schválení ve smyslu § 1016 obč. zák., tím méně, ano stanovisko žalované ve sporu ohledně nedostatku pasivního oprávnění bylo zřejmé. Za tohoto stavu věci nelze mluvit o dodatečném schválení prodeje ve smyslu § 1016 obč. zák. žalovanou, takže námitce nedostatku pasivní legitimace bylo vyhověti a již z tohoto důvodu žalobu zamítnouti.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y :

Předpisy § 1 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák., jsou velícího rázu, platí všude a vždy, jsou odňaty libovůli stran, porušení jich má v zápětí absolutní neplatnost smlouvy, již namítnouti může nejen smluvní strana (jeden z manželů), nýbrž i osoba třetí. Právní názor odvolacího soudu, že neplatnost kupní smlouvy mezi manžely mohou pro nedostatek formy notářského spisu uplatniti jen manželé jako smluvní strany, nikoli však třetí osoba, jest mylný, odporuje účelu zákona, chrániti práva třetích osob proti ujednáním manželů a brániti právním jednáním na oko. Jelikož se zjištěný prodej koně žalovanou jejím manželé stal bez formy notářského spisu, jest kupní smlouva mezi manžely absolutně neplatná a vlastníci koně byla v době jeho prodeje žalobci žalovaná, nikoli její manžel. Odvolací soud v rozporu se žalobou a se žalobcovým přednesem uvádí, že žalobce netvrdil, že manžel žalované jednal jejím jménem. V prvním odstavci žaloby je výslovně tvrzeno, že manžel žalované ji jen zastupoval, a podle ústního žalobcova přednesu jednal Pavel B. jako zmocněnec své manželky. Šlo o prodej koně v hospodářství žalované, o jednání související se správou volného jmění manželčina, nevybočující z mezí obyčejné správy, k němuž nebylo třeba zvláštní na tento druh jednání znějící plné moci vlastnice podle § 1008 obč. zák. Obsah oprávnění manžela jako správce jmění manželčina (§§ 1238 a 1239 obč. zák.) jest vymezen především pojmem správy, t. j. hospodářsky účelného využití jejího jmění. To se určuje účelem, jemuž jmění slouží, a jest obmezeno v tom směru, že kmenové jmění nebo kapitál musejí zůstatí nedotčeny. Ustanovení to nemělo by smyslu, kdyby ke každé koupi a ke každému prodeji jakýchkoli věcí vyžadován byl souhlas manželčin, také by se správa manželčina jmění podle § 1238 obč. zák. obmezovala jen na užívání. Naopak jest míti za to, že rozhodným znakem je, zda jde o obyčejnou správu jmění. A tu zajisté nelze v souzeném případě pochybovati o tom, že z tohoto rámce nevybočuje prodej koně v hospodářství, kterého žalovaná podle vlastního tvrzení chtěla zpeněžiti a za nějž od svého manžela již dostala vyplaceno 2.500 Kč. Pavel B. jednal jako zákonný zástupce žalované podle § 91

a 1238 obč. zák. a je proto její námitka nedostatku pasivního oprávnění ke sporu neoprávněna. Žalovaná v řízení před prvním soudem netvrdila, že správu svého jmění manželi vypověděla. Žalovaná v dovolací odpovědi v rozporu s procesními spisy tvrdí, že nebylo žalobcem tvrzeno, že byla tahavost koně vymíněna. Žalobce při ústním roku dne 16. prosince 1926 přednesl, že sporný kůň byl výslovně koupen k tahu a že se prodávající za tahavost koně zaručil. Podle zjištění soudů nižších stolic byl kůň koupen k tahu — k dopravě mléka a k lehčím pracím — a Pavel B. se zaručil za to, že kůň jest dobrý tahoun. Tato vlastnost koně byla podle smlouvy výslovně vymíněna a, ano bylo zjištěno, že kůň trpí netahavostí, jde o podstatnou vadu, která brání vymíněnému užívání, a žalobce jest oprávněn pro tuto vadu, která tu byla v době odevzdání koně, žádati podle § 932 obč. zák. zrušení smlouvy, i když snad kůň zapřažený v páru s dobrým koněm s lehkým nákladem táhne, ježto i v tomto tahu jest podle znaleckého posudku nespolehlivý, a to i na rovině, a do kopce vůbec vypovídá službu. Právně bezvýznamný je poukaz odvolacího soudu k znaleckému posudku, že takový kůň některému kočmu chodí, neboť z toho nijak neplyne, že se kůň hodí k tahu, a nelze na kupiteli požadovati, by snad vyměnil celou řadu kočů než najde takového, kterému by kůň chodil. Při tomto právním posouzení věci bylo dovolání vyhověti již z důvodu čís. 4 § 503 c.ř. a obnoviti rozsudek soudu první stolice, aniž bylo třeba zabývati se vývody dovolání s hlediska čís. 2 § 503 c. ř. s.

Čís. 10733.

Při vlastnické žalobě (§ 369 obč. zák.) musí žalobce dokázati, že žalovaný má věc ve své moci. Na tom nebylo nic změněno předpisem § 346 ex. ř.

(Rozh. ze d. ne 27. dubna 1931, Rv II 780/30).

Žalobce se domáhal na žalované vydání tří svých listin, který prý roku 1920 odevzdal žalované společnosti prostřednictvím její tehdejší úřednice. Žalovaná namítla, že žalobce v její kanceláři listiny neodevzdal a že je vrátiti nemůže, protože je nemá. Po té žádal žalobcův právní zástupce náhradu za listiny v penězích 2.000 Kč, ale později tuto žádost zase odvolal. O b a n i ž š í s o u d y, zjistivše, že žalobce skutečně odevzdal v říjnu 1920 v kanceláři žalované společnosti tři listiny, jichž vydání se domáhá, a odvolavše se na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. dubna 1919 č. j. Rv I 159/19, uveřejněné pod čís. 113 sb. n. s., podle něhož stačil důkaz, že se žalovaná ujala moci nad věcí a nebylo třeba dokazovati, že věc dosud v moci má, vyhověly žalobě.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.